

SROVNÁVACÍ PŘEHLED TÝKAJÍCÍ SE MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ A DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ, 2019

Shrnutí

SROVNÁVACÍ PŘEHLED TÝKAJÍCÍ SE MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ A DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ, 2019

Zadáno

Úřadem Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO)

Vypracovala španělská pobočka společnosti KPMG

říjen 2019

Shrnutí

SROVNÁVACÍ PŘEHLED TYKAJÍCÍ SE MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ A DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ,
2019

K dosažení cílů Evropské unie je nezbytné silné a stabilní hospodářství a malé a střední podniky (MSP) hrají zásadní roli při zajišťování vytváření pracovních míst a hospodářského růstu v EU.

Význam MSP pro hospodářství EU nelze podceňovat. Z výroční zprávy o MSP v EU za období 2017 až 2018⁽¹⁾ vyplývá, že v rámci EU zaměstnávají MSP dvě třetiny všech zaměstnanců a zajišťují 57 % přidané hodnoty. Odhaduje se však, že pouze přibližně 30–60 % MSP se na trhu udrží déle než pět let. V zájmu podpory hospodářství EU je zapotřebí pomoci MSP překlenout toto období. Inovace jsou jedním z hlavních důvodů, proč se podniky udrží a rostou.

Inovace umožňují malým podnikům sílit a růst a zaměstnávat více lidí, což v konečném důsledku vede k většímu a silnějšímu hospodářství EU. Proto je zapotřebí podporovat inovace v MSP a pomoci tak Komisi v jejím úsilí o inteligentní a udržitelný hospodářský růst.

Duševní vlastnictví hraje v rámci podpory inovací zásadní roli, neboť těm, kteří do inovací investují čas, úsilí a peníze, umožňuje jejich inovace chránit a těžit z nich.

V rámci společného projektu úřadu EUIPO a Evropského patentového úřadu s názvem „Rychle rostoucí firmy a práva duševního vlastnictví“⁽²⁾ bylo zjištěno, že u MSP se zapsanými právy duševního vlastnictví je o 21 % pravděpodobnější, že budou nadále růst, a o 10 % pravděpodobnější, že se stanou rychle rostoucí firmou. Navíc u podniků, které mají více práv duševního vlastnictví, je ještě pravděpodobnější, že dosáhnou rychlého růstu.

Úřad EUIPO zveřejnil v roce 2016 první srovnávací přehled týkající se duševního vlastnictví a MSP, který umožňuje udělat si obrázek o tom, proč si MSP nechávají nebo nenechávají zapsat práva duševního vlastnictví a s jakými problémy se v této souvislosti potýkají. Uvedená studie byla citována v řadě dokumentů politik na vnitrostátní i unijní úrovni, mimo jiné v pracovním dokumentu útvarů Evropské komise s názvem „Využívání duševního vlastnictví ve prospěch MSP za účelem podpory inovací a růstu“⁽³⁾.

V rámci závazku aktualizovat své hlavní studie každé tři roky pověřilo Evropské středisko pro sledování porušování práv duševního vlastnictví (Středisko) společnost KPMG, aby v roce 2019 provedla novou studii o postojích MSP k právům duševního vlastnictví. Cílem studie je lépe porozumět tomu, jak MSP v EU vnímají a využívají práva duševního vlastnictví. To poskytne orgánům s rozhodovací pravomocí aktuální a relevantní informace, na jejichž základě budou moci navrhnout politiky za účelem zvýšení povědomí o právech duševního vlastnictví a zvýšení jejich využívání.

⁽¹⁾ [Zpráva o MSP v EU za období 2016–2017.](#)

⁽²⁾ [Rychle rostoucí firmy a práva duševního vlastnictví.](#)

⁽³⁾ [Pracovní dokument útvarů Evropské komise s názvem „Využívání duševního vlastnictví ve prospěch MSP za účelem podpory inovací a růstu.](#)

Úřad EUIPO sestavil na základě údajů Eurostatu reprezentativní a stratifikovaný vzorek MSP z 28 členských států EU. Vzorek koncipoval tak, aby MSP s právy duševního vlastnictví byly v porovnání s obecnou populací (přibližně 50 % vlastníků práv duševního vlastnictví) zastoupeny ve větší míře, aby bylo možné získat relevantní výsledky v otázkách týkajících se práv duševního vlastnictví.

Uskutečnilo se celkem 8 349 rozhovorů se zástupci MSP různých velikostí z celé řady odvětví a zemí. Ve většině analýz zahrnutých v této zprávě jsou MSP rozděleny do dvou dílčích skupin: MSP, které uvedly, že práva duševního vlastnictví vlastní (4 401); a MSP, které uvedly, že práva duševního vlastnictví nevládní (3 948).

Stejně jako v případě srovnávacího přehledu týkajícího se duševního vlastnictví a MSP z roku 2016 byly rozhovory vedeny telefonicky, přičemž bylo také možné vyplnit dotazník on-line. Dotazník byl k dispozici ve 23 jazycích EU a rozhovory byly vedeny v jazyce zvoleném MSP.

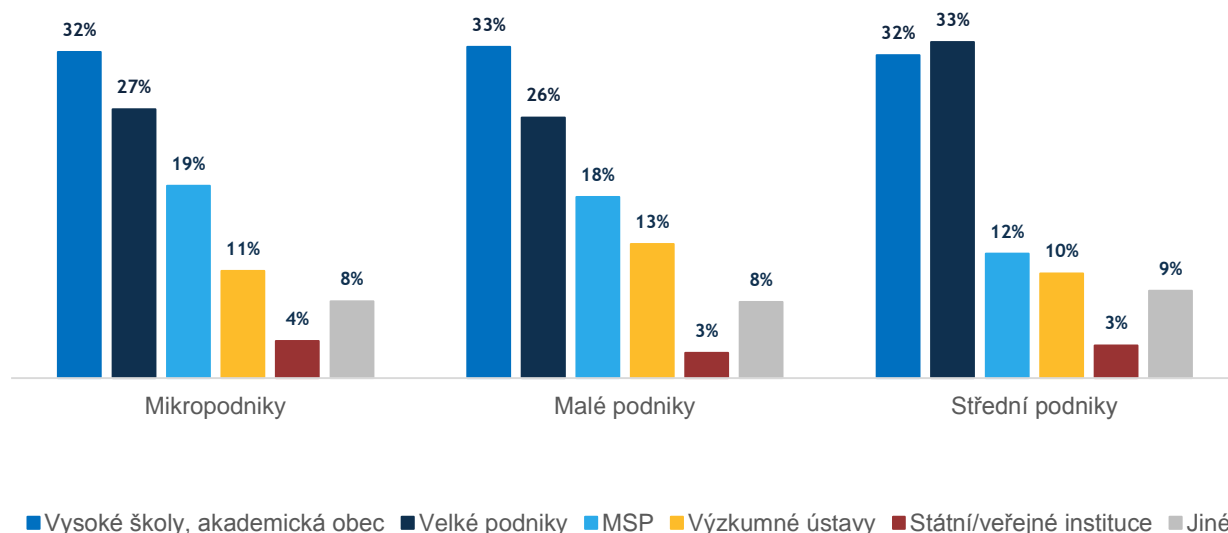
Klíčová zjištění

Inovace – vnímání a realita

Inovace jsou zásadní pro hospodářský růst. Většina (58 %) MSP tvrdí, že jsou inovativní. U vlastníků práv duševního vlastnictví je pravděpodobnější, že budou inovativní. Za inovativní se považuje 73 % z nich, oproti 42 % podniků, které práva duševního vlastnictví nevládní. Většina inovací se týká vývoje nových produktů. V této oblasti provádí inovace 63 % vlastníků práv duševního vlastnictví oproti 31 % podniků, které práva duševního vlastnictví nevládní.

U vlastníků práv duševního vlastnictví je navíc téměř dvakrát pravděpodobnější, že budou spolupracovat na nových inovacích s dalšími organizacemi, než u podniků, které práva duševního vlastnictví nevládní. Vlastníci práv duševního vlastnictví nejčastěji spolupracují s vysokými školami a akademickou obcí. Jejich partnery jsou v téměř třetině (32 %) případů. Podniky, které práva duševního vlastnictví nevládní, dávají přednost spolupráci s velkými společnostmi (34 %).

Spolupráce – partneři vlastníků práv duševního vlastnictví (podle velikosti podniku)

U vlastníků práv duševního vlastnictví jsou u téměř poloviny (46 %) případů spolupráce výsledkem zapsaná práva duševního vlastnictví, přičemž tyto podniky práva duševního vlastnictví vlastní nebo spoluvlastní v 76 % případů. Z práv duševního vlastnictví přikládají nejvyšší důležitost ochranným známkám. 58 % z nich je toho názoru, že ochranné známky mají pro ochranu jejich schopnosti získat konkurenční výhodu z inovační činnosti „velký“ význam.

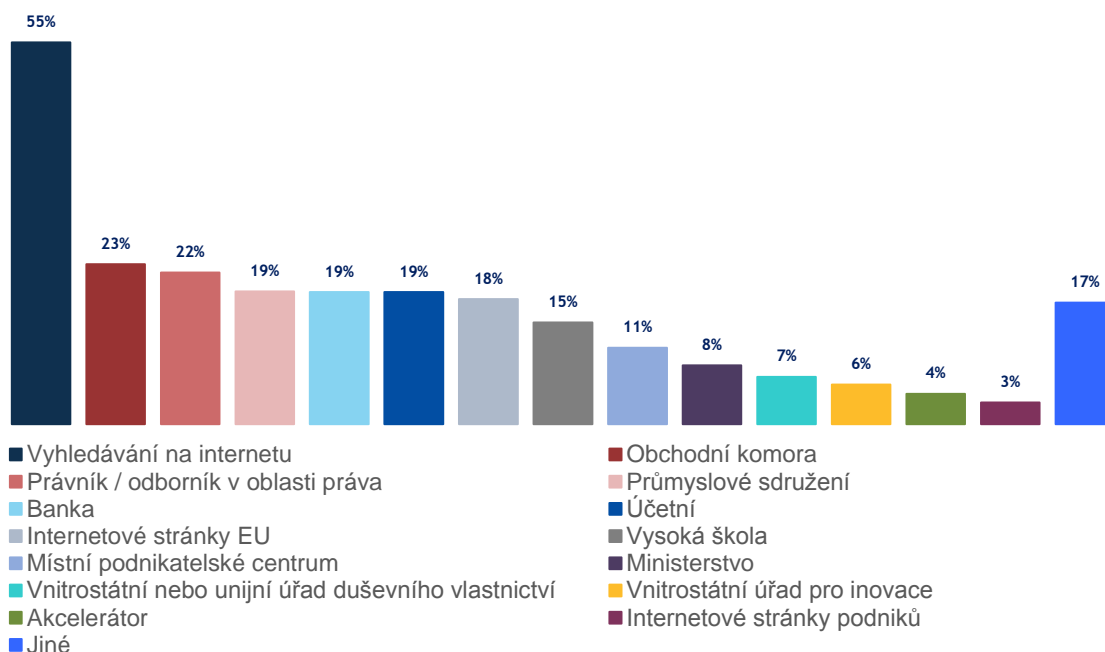
Porovnání významu, který vlastníci práv duševního vlastnictví přikládají ochranným opatřením (2016-2019)

PRÁVA DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ	2019	2016
Ochranná známka	58 %	38 %
Patent	32 %	16 %
Autorské právo	21 %	16 %
Průmyslový vzor	24 %	22 %
Zeměpisné označení	12 %	14 %
Právo šlechtitele rostlin / odrůdové právo	7 %	2 %
Topografie polovodičového výrobku	6 %	1 %
Užitný vzor	11 %	7 %

Znalost práv duševního vlastnictví a zdroje informací

Na podporu podniků existuje celá řada zdrojů informací. Pro podniky může být tedy často obtížné vědět, kde informace hledat. MSP, které vlastní práva duševního vlastnictví, hledají informace za účelem rozvoje svého podnikání nejčastěji na internetu. Tuto metodu používá 55 % z nich. Dále se nejčastěji obracejí na odborníky, jako jsou zástupci obchodních komor (23 %) či právní poradci (22 %).

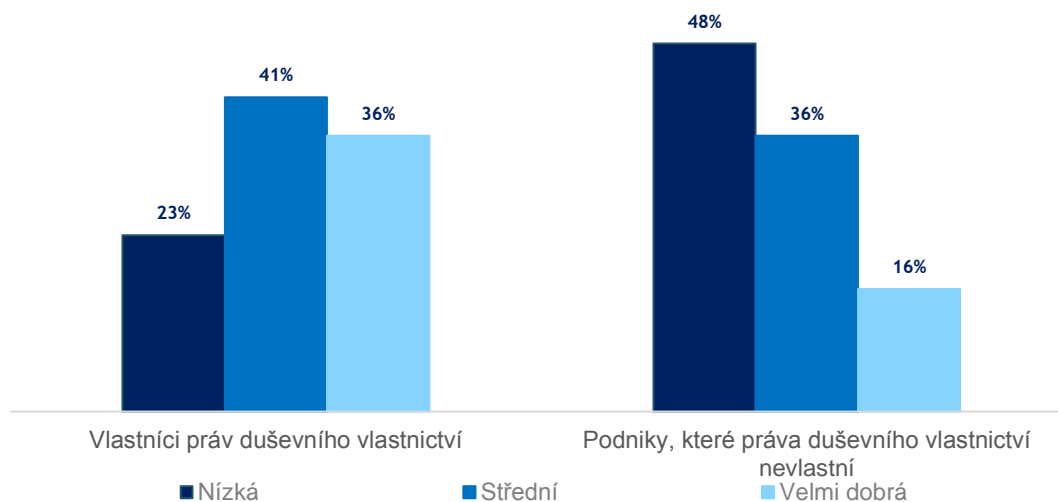
Zdroje informací pro vlastníky práv duševního vlastnictví za účelem rozvoje jejich podnikání

Pokud však jde o zjišťování informací, které se výslovně týkají zápisu práv duševního vlastnictví, je pravděpodobnější, že vlastníci těchto práv vyhledají pomoc odborníků v oblasti práva (50 %). Pouze 19 % podniků, které práva duševního vlastnictví nevlastní, si zjistilo příslušné informace, než se rozhodlo, že si svá práva nenechá zapsat. Jako zdroj informací upřednostňovali internet, využilo jej 26 % z nich.

Prvním krokem k využívání duševního vlastnictví je pochopení toho, co to je a jaký má vliv na podnikání. Jak se dalo očekávat, MSP, které vlastní práva duševního vlastnictví, jsou s těmito právy lépe obeznámeny než MSP, které je nevlastní: střední až velmi dobrou obeznámenost udává 77 % vlastníků práv duševního vlastnictví oproti 52 % podniků, které práva duševního vlastnictví nevlastní.

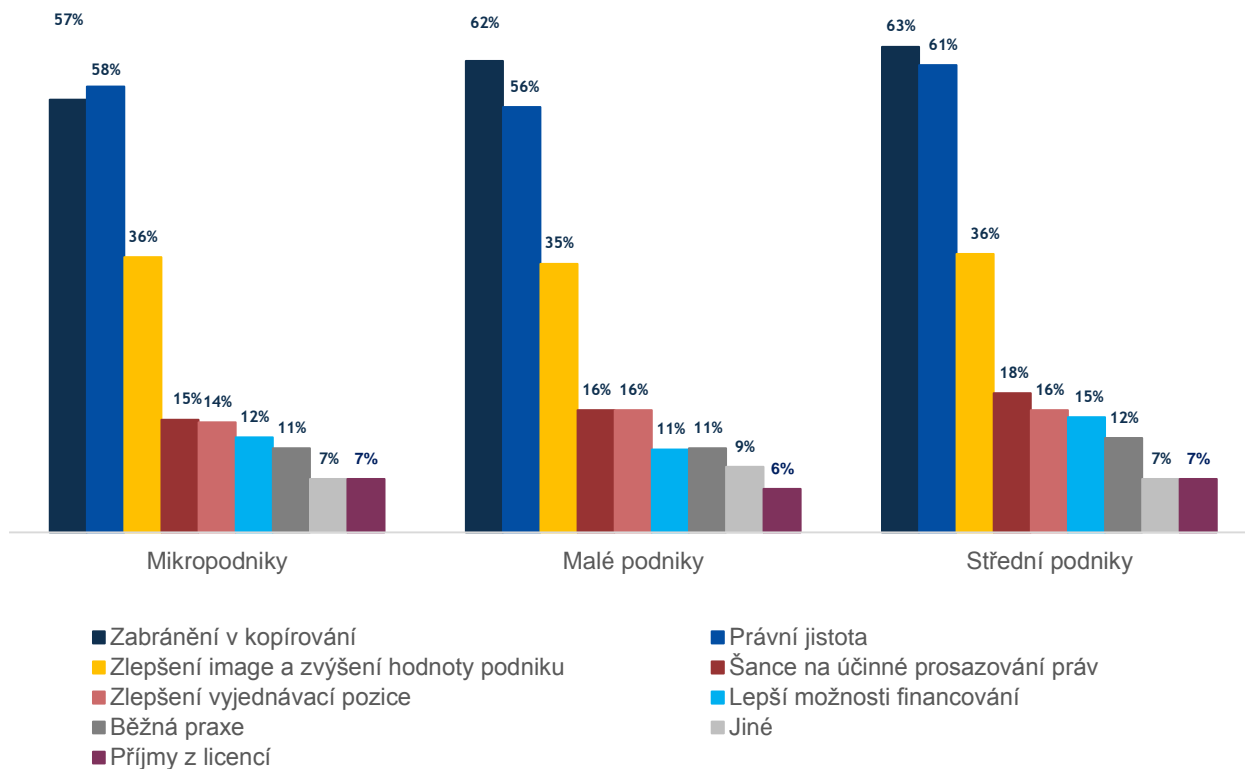
Obeznamenost s právy duševního vlastnictví (podle typu podniku)

Důvody pro rozhodnutí nechat si zapsat práva duševního vlastnictví a jejich dopad

Jedním z hlavních faktorů rostoucího využívání práv duševního vlastnictví je, že podniky lépe chápou jejich výhody. Mezi hlavní důvody, proč se MSP, jež jsou nyní vlastníky práv duševního vlastnictví, rozhodly nechat si tato práva zapsat, patřily zabránění v kopírování (59 %), zvýšení právní jistoty (58 %) a zlepšení image a zvýšení hodnoty podniku (36 %). Pokud tyto důvody rozebereme podle velikosti podniku, jejich pořadí zůstane stejné i v případě malých a středních podniků. Mikropodniky však kladou větší důraz na důležitost právní jistoty než na zabránění v kopírování.

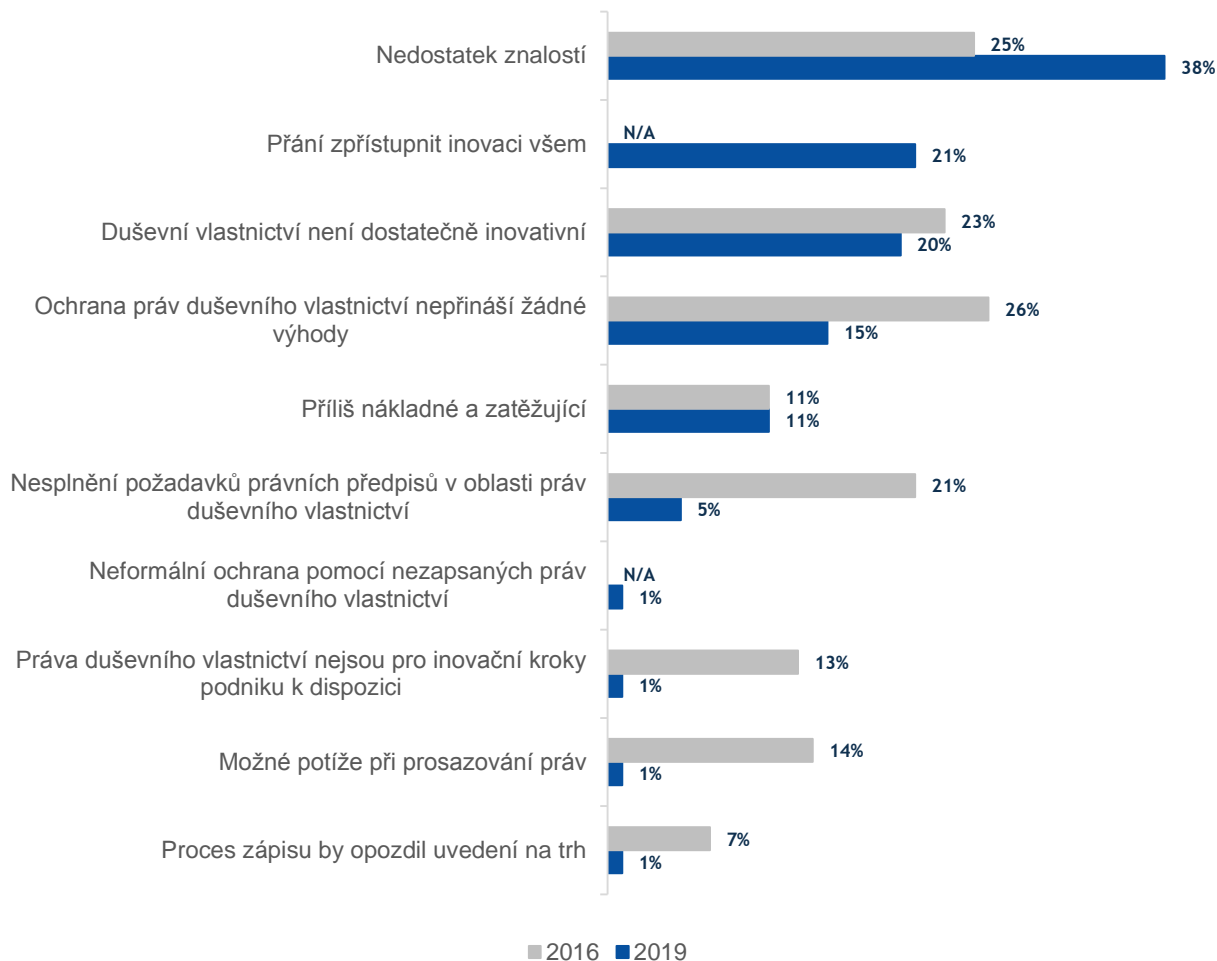
Hlavní důvody pro zápis práv duševního vlastnictví (podle velikosti podniku)

54 % vlastníků práv duševního vlastnictví uvedlo, že zápis jejich práv měl pozitivní dopad. Mezi hlavní zmíněné dopady patřily lepší pověst (52 %), vyšší obrat (39 %) a lepší přístup na nové trhy (37 %). Negativní dopad zaznamenalo pouze 1 % vlastníků práv duševního vlastnictví, přičemž 53 % z nich jako negativní dopad uvedlo nadměrné výdaje na zápis (z hlediska času a peněz). To však nelze považovat za obecné přesvědčení, neboť 61 % vlastníků práv duševního vlastnictví uvedlo, že se při zápisu svých práv nesetkali s žádným problémem.

Podniky, které nemají zapsaná práva duševního vlastnictví, uváděly jako hlavní důvod pro neprovedení zápisu nedostatečné znalosti o tom, co je to duševní vlastnictví a jaké jsou jeho výhody. Procento respondentů uvádějících tento důvod vzrostlo z 25 % v roce 2016 na 38 % v roce 2019. 61 % podniků, které práva duševního vlastnictví nevládní, by o zápisu uvažovalo, kdyby tato práva lépe chápali. V roce 2019 byl druhý nejčastější důvod pro neprovedení zápisu altruističtější – 21 % MSP si přálo, aby jejich inovace byly volně k dispozici všem, kdo by je chtěli využít.

Hlavní důvody uváděné podniky, které práva duševního vlastnictví nevlastní, pro neprovedení zápisu těchto práv

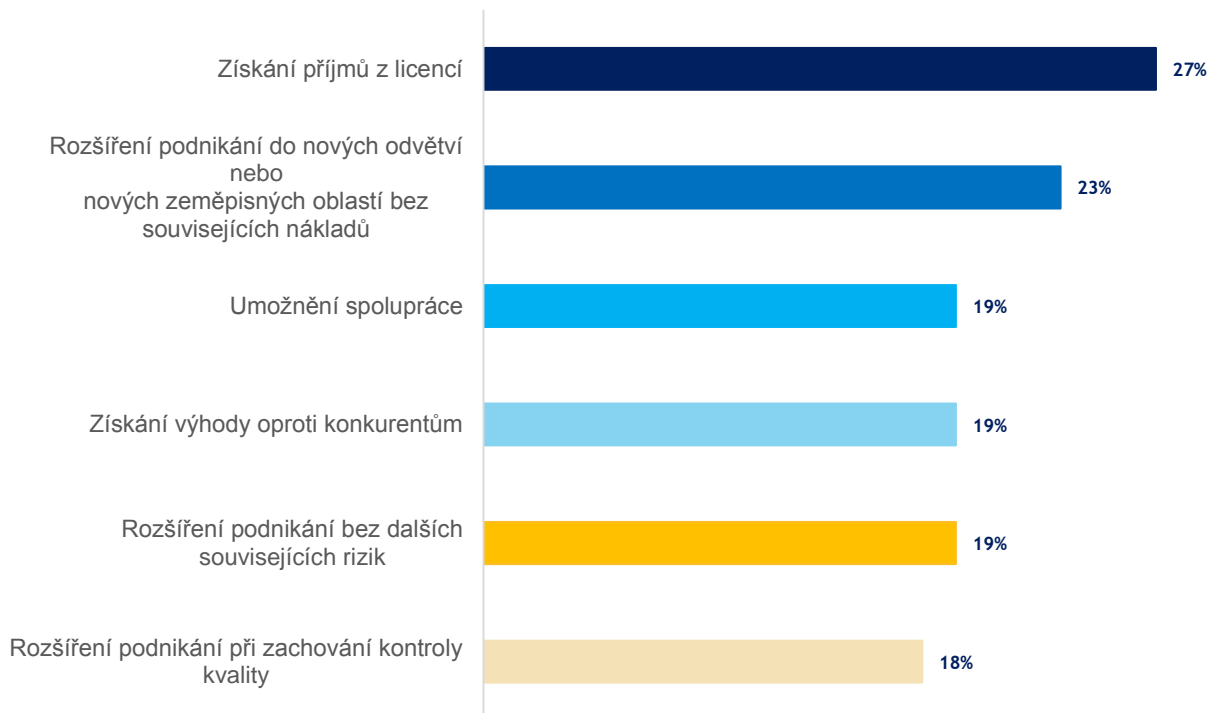
Finanční zhodnocení inovací

MSP nejrůzněji považují práva duševního vlastnictví spíše za náklady než za investici, protože si často neuvědomují jejich přidanou hodnotu. Svých nehmotných aktiv si z profesního hlediska cení pouze 25 % středních podniků, které vlastní práva duševního vlastnictví. V případě vlastníků práv duševního vlastnictví z řad malých podniků a mikropodniků je to ještě méně, 20 %.

Všeobecné nedostatečné povědomí o tom, jak maximalizovat potenciál práv duševního vlastnictví, si lze povšimnout u řady MSP, které se pokusily získat finanční prostředky na základě svých nehmotných aktiv. Přestože přístup k finančním prostředkům je pro MSP jedním z největších problémů, pouze 13 % vlastníků práv duševního vlastnictví se pokusilo prostřednictvím svých nehmotných aktiv získat finanční prostředky. Pozitivní však je, že 9 % se to podařilo.

Pokud jde o komerční využití, 24 % respondentů z řad vlastníků práv duševního vlastnictví podepsalo licenci zahrnující práva duševního vlastnictví a 71 % z nich udělilo licenci na svá práva jiným organizacím. Hlavními důvody bylo získání dalších příjmů (27 %) a rozšíření podnikání do nových oblastí (odvětví nebo zeměpisných lokalit) bez souvisejících nákladů (23 %).

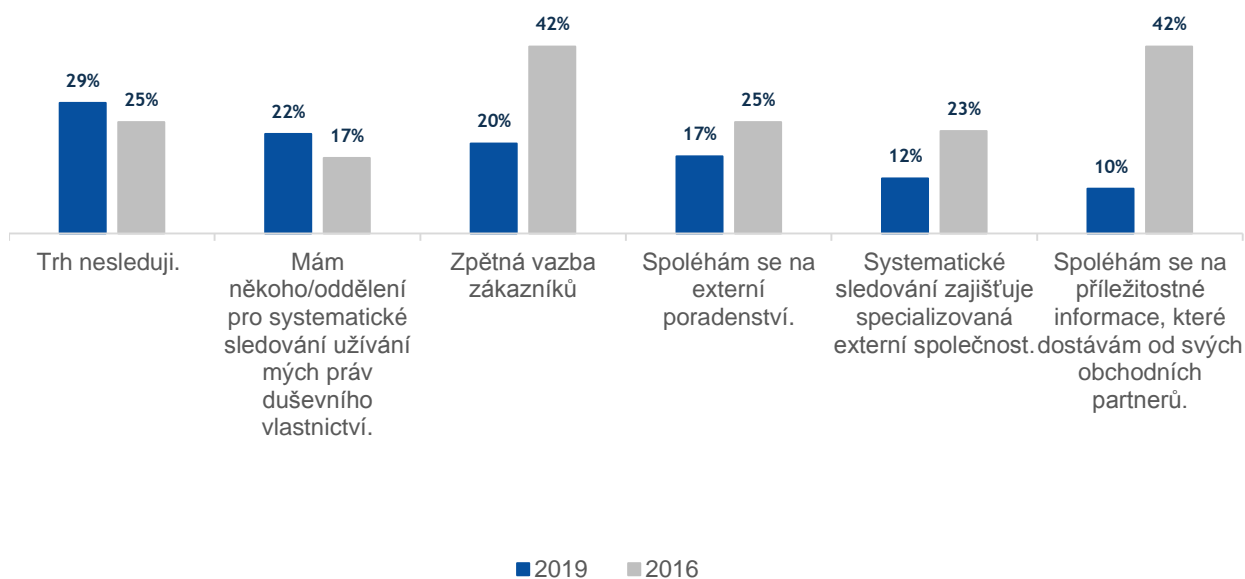
Šest hlavních důvodů vlastníků práv duševního vlastnictví pro udělení licence na jejich práva

Prosazování práv

MSP se mohou obávat porušení zapsaných práv duševního vlastnictví. Přibližně 55 % vlastníků práv duševního vlastnictví tvrdí, že největší hrozbou pro jejich práva duševního vlastnictví v nadcházejícím roce je kopírování ze strany konkurentů. 29 % však trh z hlediska porušování práv duševního vlastnictví vůbec nesleduje. Ti, kteří jej sledují, tak nejčastěji činí prostřednictvím zaměstnance nebo oddělení pověřeného sledováním využívání práv duševního vlastnictví (22 %) nebo na základě zpětné vazby zákazníků (20 %).

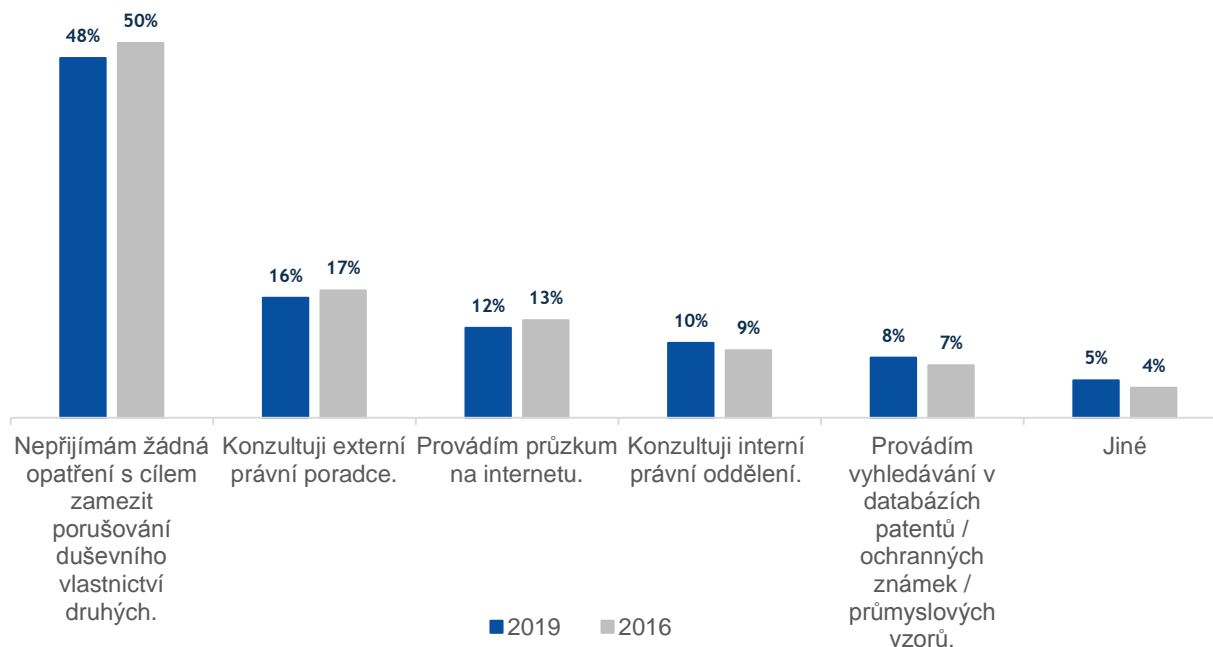
Opatření uplatňovaná MSP za účelem sledování porušování práv duševního vlastnictví (2016–2019)

Podíl MSP, které zaznamenaly porušení práv duševního vlastnictví v posledních třech letech, klesl z 31 % v roce 2016 na 24 % v roce 2019. Porušení se nejčastěji týkalo ochranných známek (48 %) a patentů (24 %). Jako dopady porušení práv duševního vlastnictví byly nejčastěji uváděny ztráta obratu (33 %) a poškození pověsti (27 %).

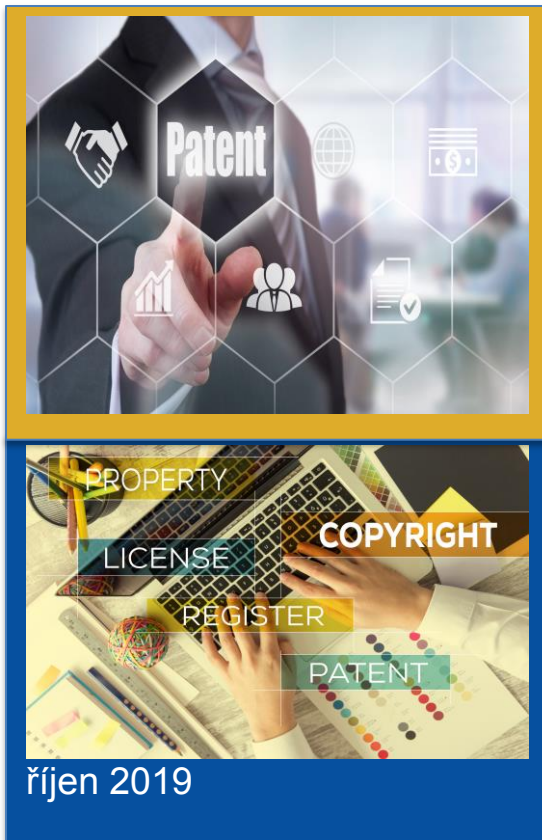
Vzhledem k újmě, kterou může porušení práv duševního vlastnictví způsobit, je znepokojivé, že téměř polovina (48 %) MSP stále nepřijímá žádná opatření, aby zamezila porušování práv duševního vlastnictví jiných společností. Podniky, které taková opatření uplatňují, se nejčastěji uchylují ke konzultování právních poradců (16 %) a provádění průzkumů na internetu (12 %).

Porovnání opatření přijatých MSP s cílem zamezit porušování práv duševního vlastnictví třetích stran

Tato studie zdůrazňuje skutečnost, že hlavní překážku pro zápis práv duševního vlastnictví u MSP představuje nedostatek znalostí o tom, co duševní vlastnictví je a jak může prospět jejich podnikání. Řada z nich informace na podporu svého podnikání přijímá, nadále je však zapotřebí zlepšovat povědomí o výhodách práv duševního vlastnictví.

Zprávy pro zvyšování povědomí o právech duševního vlastnictví by měly MSP s cílem dále povzbudit jejich růst v tomto prostředí ukázat pozitivní dopady, které může duševní vlastnictví mít na posílení jejich podnikání. Tyto zprávy dále musí být sdíleny na místech a prostřednictvím kanálů, které MSP používají. Studie shledává, že tyto kanály se často u majitelů práv duševního vlastnictví a podniků, které práva duševního vlastnictví nevládnou, liší a mohou být také výrazně rozdílné v jednotlivých zemích. Ke zvyšování povědomí je proto zapotřebí individualizovaný přístup.

SROVNÁVACÍ PŘEHLED TÝKAJÍCÍ SE MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ A DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ, 2019

Shrnutí